

Sprekers UGCN-symposium vestigen aandacht op transitieperiode

Droge koeien vergeten groep

Hoe kun je als veehouder zorg dragen voor een goede uiergezondheid van je koeien? Let in ieder geval goed op de voeding, zodat de koeien een goede weerstand hebben. De droogstand speelt een cruciale rol, was de boodschap van de sprekers op het UGCN-symposium.

tekst Inge van Drie

Bonny Van Ranst:
'Melken beste bescherming tegen mastitis'

Wilfried van Straalen:
'Krijgen droge koeien genoeg aandacht?'

Ruth Bouwstra:
'Ook de conditie van droge koeien scoren'

Veel problemen met uiergezondheid zijn te voorkomen door een goede weerstand. Voeding is daarbij een belangrijk punt. In een notendop gaf Geert Hartlief, voorzitter van de stuurgroep van het Uiergezondheidscentrum Nederland (UGCN), aan waarom de organisatie voor het derde UGCN-zomersymposium het onderwerp 'Weerstand, voeding en uiergezondheid' had gekozen.

Eén droogstandsgroep

Wilfried van Straalen, clusterleider van de rundveegroep van Schothorst Feed Research, beet het spits af. Hij vestigde de aandacht onder meer op de droogstand. 'Veel problemen in het begin van de lactatie,

zoals uierontsteking, hebben een oorsprong in de negatieve energiebalans én de transitieperiode.' Van Straalen legde de vinger op de zere plek. 'Krijgen droogstaande koeien wel net zoveel aandacht als melkkoeien?' Twee droogstandsgroepen zijn niet per se nodig, zo verkondigde Van Straalen de laatste onderzoeksinzichten. 'Het in twee groepen houden van droge koeien zorgt niet voor een verbetering van de melkproductie en levert ook geen voordelen op wat betreft conditieverlies. Een voorwaarde voor één droogstandsrantsoen is wel dat de energiewaarde laag en de structuurwaarde hoog is.' En de kationen-anionenbalans, ook vaak genoemd in

verband met droogstand? 'Dat is niet het eerste waar je aan moet denken als er problemen zijn. Als de basis van het rantsoen goed is, heb je anionische zouten niet standaard nodig.' Dierenarts Dick de Lange sloot zich aan bij de opmerkingen van Van Straalen over de droogstand. 'De droogstandsgroep is vaak een vergeten groep. Ook bij de droogstaande koeien zou je twee keer per dag een rondje langs de boxen moeten maken.' De Lange gaf praktische tips. Groepeer de droog te zetten koeien bijvoorbeeld, bij voorkeur aan het begin van de week. 'De meeste problemen in de droogstand komen voor een paar dagen na het droogzetten. Door aan het begin

van de week de koeien droog te zetten, voorkom je dat die problemen juist in het week-end optreden.' En zet koeien droog bij een melkgift van minder dan tien kg per dag. 'Dan heeft de uier zo min mogelijk te lijden. Voer de droog te zetten koeien de laatste week de helft van het basisrantsoen.' Water onthouden aan dieren die drooggezet worden is een niet aan te bevelen droogzetmethode, stelde De Lange. 'Bij dieren die je droogzet gaat de melkproductie nog twee dagen door. Al dat geproduceerde vet en eiwit moet afgebroken en in het lichaam opgenomen worden. Daar komen gifstoffen bij vrij. Als je een dier water onthoudt, kunnen die afvalstoffen niet weg.'

Conditieverlies

Kun je met het toedienen van vitamine E in de droogstand de uiergezondheid positief beïnvloeden? Dierenarts Ruth Bouwstra onderzocht dat tijdens haar promotieonderzoek. Een eenduidig antwoord kon ze niet geven. In haar onderzoek bleek juist dat extra vitamine E zorgde voor meer gevallen van klinische en subklinische mastitis. 'De boodschap is dat meer niet altijd beter is. Het is slim koeien niet zomaar extra vitaminen en mineralen te geven, maar eerst de status te checken van de koeien. Vitamine E is niet slecht, maar een teveel kan wel schade toebrengen.' Minstens zo opmerkelijk waren de gegevens over conditiescore in het onderzoek. 'We denken vaak dat koeien vervetten in de droogstand, maar we zagen in dit onderzoek dat 42 procent van de koeien juist conditie verloor. Dat geeft een verhoogd risico op klinische en subklinische mastitis', stel-

de Bouwstra, die veehouders adviseerde ook de conditie van hun droogstaande koeien regelmatig te scoren.

Ook collega-dierenarts Kees Peeters – hij noemde het 'verontrustend' dat zoveel koeien in de droogstand hun conditie verloren – benadrukte het belang van een goede droogstand. 'Het komt heel nauw in de droogstand en net na het afkalven. De kwaliteit van de droogstand zou afgelezen moeten worden op basis van gezondheidsparameters en veel minder op basis van melkproductieparameters.' Kijk bijvoorbeeld of er veel melkziekte optreedt. 'Want koeien met melkziekte hebben een 8,1 keer zo grote kans op mastitis.'

In de droogstand ontstaan regelmatig nieuwe uierinfecties, gaf de Belgische dierenarts en veehouder Bonny Van Ranst aan. 'Melken biedt eigenlijk de beste bescherming tegen mastitis, omdat je twee keer per dag de melk eruit haalt en daarmee de bacteriën.' Het schort nog wel eens aan de huisvesting van droge koeien, merkte Van Ranst op. 'Stop droge koeien niet weg in een hoekje, blijf ook daar de stalhygiëne in de gaten houden.'

Kijken, ruiken en kijken

De huisvesting van de droge koeien leek gezien de resultaten bij melkveehouder Hessel Agema uit Kollumerpomp geen probleem. Zijn hoogproductieve koeien realiseren een gemiddeld celgetal van 200.000 en in 2008 lag het percentage klinische mastitis op tien. Hoe speelt de Friese veehouder dat klaar? Zijn droge koeien – soms bij 40 kg melk drooggezet – krijgen één rantsoen met tweede snede kuil, mineralen en spoorelementen. Een week na het droogzetten mogen de koeien in de zomer de wei in, in oud gras. 'Ik houd ze graag in beweging.' Agema vatte zijn strategie kort samen. 'Kijken, ruiken en kijken naar de koeien; dat is het belangrijkste.' |

Michiel van der Geest, journalist:

'Daar is de Aisne in Noord-Frankrijk. Elke wei wordt bevolkt door tevreden koeien. Echte, ronde, zwart-witte koeien. Dames die ontzag inboezemen. Loop het dorp Marly-Gomont uit en al in het eerste veld is het raak. Vijftien ligger er, tevreden herkauwend. Onhandig staan ze op, even verlegen, tot nieuwsgierigheid het wint en ze stuk voor stuk meelopen.' (dV)

Carel Kraayenhof, bandoneonist te Beemster:
'Ik vind alle producten van de Beemster heerlijk, maar Beemsterkaas is, vanwege de zilte smaak, mijn favoriet.' (Bl)

Gert van Dijk, voorzitter Europese coöperatiekoepel Cagaca:
'Een Friese boer gaf vroeger nog liever een onecht kind aan dan dat hij van een zwartbont koe een roodbont kalf moest trekken.' (Bo)

Ger Verbij, melkveehouder te Landsmeer:

'Laat vooral de koeien hun eigen gang gaan bij de melkrobot. Anders wordt het niks. Je moet het durven zien dat een koe een keer met een volle uier loopt waar de melk uitloopt. Als je die koeien gaat halen, kom je er nooit meer vanaf.' (Bo)

Jules Gosselink, dierenarts:

'In de afgelopen jaren is de Nederlandse melkveestapel twee maanden in leeftijd gestegen. Maar als dat in dit tempo voortgaat, duurt het

nog zeker een eeuw voordat de gemiddelde koe drie jaar langer leeft dan nu en een leeftijd bereikt van zo'n negen jaar.' (AgD)

Ton Loman, directeur Agrifirm:

'Boeren van vandaag moeten meester zijn op de vierkante meter. Wil de boer overleven, dan moet hij grip hebben op het bedrijf tot achter de komma. Die trend gaat door.' (Bo)

Richard Haytink, melkveehouder te Lochem:

'Keuringen worden steeds professioneler. Met alle respect, maar daar hebben wij geen tijd voor. Het is niet voor ons weggelegd. Ook heb ik geen zin om ziekten op mijn bedrijf te halen.' (Mm)

Hanny Pijlman, melkveehouder te Oldeholtspade:
'We vinden het nog altijd vreselijk als er een koe naar de slachterij moet. Dan eten we weken geen rundvlees, want we moeten er niet aan denken dat we onze eigen koe opeten.' (Vm)

Albert Jan Maat, voorzitter LTO Nederland:

'De burgerij op het platte land staat achter de Nederlandse land- en tuinbouw. Boeren kijken naar de lange termijn. Het zijn "langeafstandsporters" die niet leven bij de waan van de dag.' (Mm)

Johan van Arendonk, hoogleraar Fokkerij en Genetica in Wageningen:

'Het verkorten van de generatie-interval moet geen doel op zich zijn. Als er veel genetische

voortgang in de populatie zit, wordt die automatisch korter.' (Mm)

Johan Schalberg, managementadviseur:

'De supermanagers van de laatste jaren zijn gedegradeerd tot instrument, tot gereedschap. Stop er bonussen in, dan komt er aandeelhouderswaarde uit. En vervang ze bij disfunctioneren. Het is weliswaar kostbaar gereedschap, maar ook fokstieren worden luxe verzorgd – zolang ze produceren.' (NRC)

Peter Boghaert, melkveehouder te Zaffelare:

'Ik laat me niet weerhouden door een hoge spermaprijs. Een goede melkkoe is mij het duurste sperma waard. Bovendien wil ik in de breedte een zo goed mogelijke veestapel. Stiermoeders moesten zich onderscheiden binnen een sterk veld.' (HI)

Roel Veerkamp, onderzoeker ASG te Lelystad:

'Bij kenmerken als levensduur wordt de rol van de fokkerij erg onderschat. Het klassieke verhaal van lage erfelijkheidsgraden is misleidend. Kijk maar eens naar de stierenkaart. Daarop zie je grote verschillen in de fokwaarden voor levensduur. Door daar niet op te letten laten we veel geld liggen.' (HI)

Joyce Roodnat, wandeljournaliste:

'Bij Genemuiden: aan het einde van de dijk lopen jonge koeien mee. Ik hoor hun hoeven en hun gesnuif. Kijk ik om, dan staan ze stil.' (NRC)

Bronnen: Buitenleven (Bl), Volkskrant magazine (Vm), Boerderij (Bo), de Volkskrant (dV), NRC Handelsblad (NRC), Melkvee magazine (Mm), Agrarisch Dagblad (AgD), HI plus! (HI)